УДК 636.13.082(477.84)

РОЗПОДІЛ УМОВНИХ ЧАСТОК КРОВНОСТІ ВИХІДНИХ ПОРІД У МАТОЧНОМУ СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ ПЛЕМРЕПРОДУКТОРУ «МУСТАНГ І К^{О}»

Рецензенти: доктор с.-г. наук Шабля В.П.; канд. с.-г. наук Церенюк О. М.

Т. М. Рущинська[*]

Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН

У статті викладено результати вивчення впливу вихідних порід на формування масиву племінних коней української верхової породи у племінному репродукторі ТОВ «Мустанг і К^{о}» Бучацького району Тернопільської області. Встановлено, що основними генеалогічними комплексами цього поголів'я є тракено-англо-ганноверо-угоро-арабський,ганноверо-тракенено-англо-угорський та меншою мірою - англо-тракено-ганноверо-угорський.

Ключові слова: **українська верхова порода, Тернопільська область, маточний склад, кровність, генеалогічні комплекси, племінний репродуктор ТОВ «Мустанг і К^{о}».**

Українська верхова є однією з найбільш розповсюджених порід коней в Україні, головне призначення якої полягає в її спеціалізації для виступів у класичних видах кінного спорту (виїздка, конкур, триборство). Однаково добре коні української верхової породи проявляють себе у змаганнях хобі-класу, під час використання їх у сільському господарстві, є поліпшувачами робочо-користувального конепоголів'я.

Породу виведено шляхом складного відтворного схрещування місцевих коней верхового типу з кіньми чистокровної верхової, тракененської, угорської, ганноверської, російської верхової (орлово-ростопчинської) та арабської порід. Селекціонерам вдалось, поєднати бажані особливості вказаних порід та одержати коней, які за окремими селекційними ознаками переважали вихідні породи. Такому успіху сприяло певне співвідношення в родоводах предків кожної з порід, яке досягалося за рахунок чіткого дотримання єдиного плану селекційно-племінної роботи з породою. Саме тому, питанню кровності за вихідними породами у селекційній роботі з українською верховою породою і нині надається велика увага.

Метою досліджень було визначити частки кровності за вихідними породами коней української верхової породи для визначення подальшого напряму селекційної роботи з ними.

Матеріали та методи досліджень. Для досягнення поставленої мети було вивчено родоводи коней сучасного маточного складу племінного

[*] *Науковий керівник: канд. с.-г. наук І.В.Ткачова*

репродукторі ТОВ «Мустанг і К°» (n=27). Усе поголів'я розподілене на умовні генотипи за частками кровності по породах, що використовувались при створенні та удосконаленні української верхової породи (тракененська, ганноверська, чистокровна верхова, чистокровна арабська, російська верхова, східно-пруська, угорська, а також невстановленого походження).

Результати досліджень. Загальне поголів'я племінних коней української верхової породи Тернопільської області станом на 1.10 2011 року нараховувало 265 голів. Розведенням коней цієї породи у Тернопільській області займаються три господарства: кінний завод «Нагірнянська філія ЗАТ «Райз-Максимко» (колишній Ягільницький кінний завод), ТОВ ВТФ «Ексінтер» Лтд Тернопільського району та ТОВ «Мустанг і К°» Бучацького району.

Племінний репродуктор ТОВ «Мустанг і К°» було створено у 1992 році, більшість кобил у який було придбано у кінному заводі НВП «Райз-Максимко», решта – народжена у племрепродукторі.

Проведений аналіз показав, що родоводи кобил цього господарства, більшою мірою, насичені предками тракененської та чистокровної верхової порід, частка кровності за якими становить, відповідно, 36,2 % та 29,8 %. У меншій мірі присутні предки ганноверської та угорської порід, частка кровності за якими становить, відповідно, 17,0 % та 11,3 %. Частка кровності за російською верховою та арабською чистокровною породами не перевищує 3 % (рис. 1).

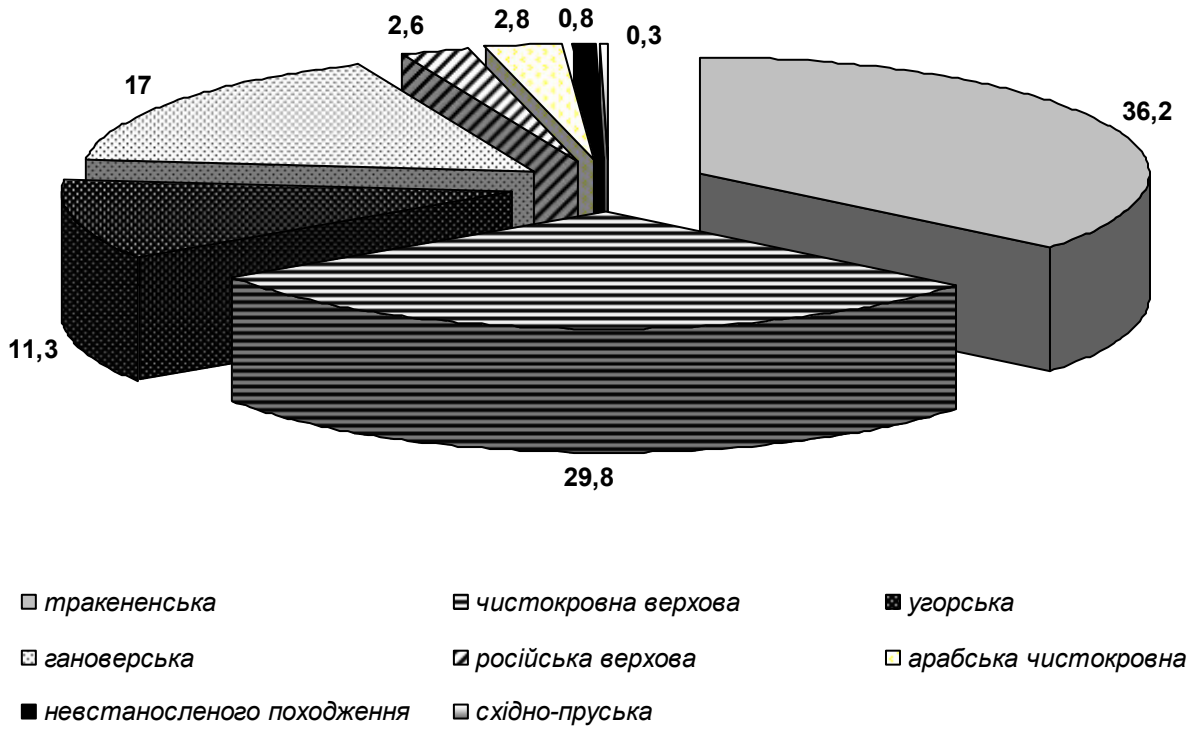

Рис. 1. Частки кровності за вихідними породами маток у племрепродукторі "Мустанг і К°" (%).

Отже, маточний склад племінного репродуктору ТОВ «Мустанг і К°» характеризується більшою часткою крові за західноєвропейськими породами, без домінуючого впливу чистокровної верхової породи, що, у свою чергу, позитивно вплинуло на формування типового для породи екстер'єру.

Проведений аналіз показав, що основними генеалогічними комплексами у маточному складі є: тракено-англо-ганноверо-угоро-арабський, ганноверо-тракенено-англо-угорський та меншою мірою англо-тракено-ганноверо-угорський. У 58 % кобил у родоводах присутні предки російської верхової та арабської чистокровної порід, частка кровності за якими становить, відповідно, від 1,5 % до 19 % та від 1,7 % до 25 %. Близько 10 % кобил мають незначну частку кровності предків східно-пруської та ахалтекінської порід. У таблиці представлено умовні генотипи кращих племінних кобил цього господарства.

Частка кровності вихідних порід у окремих племінних маток племрепродуктору «Мустанг і К°»

№ з/п	Племінні кобили	Походження	Кровність*
1	Бабетта II	Баланс II-Безпарна	41% тр+34% чв+14% угор+6%ган+3% р.вер+2%н.п.
2	Барда	Диктант III- 1229 Бритва	55% тр+25% ган+12%чв+5%угор+3% араб
3	Твердиня	Диктант III- Трапеція	28% ган+25% чв+25% тр+16% угор+6% араб
4	Трембіта	Баланс II - Трапеція	47%чв+23% угор+16%тр+6%араб+3% ган+3%р.вер+5% н.п.
5	Таганка	49 Гвинт - Турбаза	44% тр+22% угор+19% р.вер+6% чв+6% сх.-пр+3% ган
6	Тундра	Диктант III – Таганка	47% тр+27%ган+11%угор+9% р.вер+3% чв+3% сх.-пр
7	Трапеція	Первач 8- Традиція	50% тр+25%чв+16%угор+6%араб+3%ган
8	Бона-8	Одісей – 692 Бодрая 4	50% ган+41% чв+6% тр+2% угор+>1% н.п.
9	Бестія	Тихий - Безпарна	34% тр+25%араб+19% чв+13% угор+6% ган+3% р.вер
10	Фортуна	Флагман - Трембіта	36% чв+23%угор+19% тр+14% ган+5%р.вер+3% араб
11	Фаха 11	Хмель 9 – 1402 Фотіма 14	53% тр+34% чв+6% угор+5% ган+2% араб

*Примітка - *:*

чв – чистокровна верхова порода;
ган – гановерська;
тр – тракененська;
араб – арабська чистокровна;
ах – ахалтекінська;
угор – угорська;
р.вер – російська верхова;
сх.-пр – східно-пруська;
н.п. – невстановленого походження

Висновки:

1. Найбільш поширеними генеалогічними комплексами маточного складу племінного репродуктору ТОВ «Мустанг і К°» Бучацького району Тернопільської області є тракено-англо-ганноверо-угоро-арабський, ганноверо-тракенено-англо-угорський, а також англо-тракено-ганноверо-угорський, при цьому у родоводах коней переважає кровність за тракененською породою.

2. Оскільки, більше половини (58 %) кобил несуть у родоводах цінну кров російської верхової породи (від 1,5 % до 19 %), у подальшому селекційна робота повинна бути спрямована на її накопичення , шляхом залучення до розведення плідників лінії Бєспечного.

Бібліографічний список

1. Волков Д. А. Государственная племенная книга лошадей украинской породной группы. Т. I / Волков Д. А. – К.: Урожай, 1974. – 92 с.

2. Волков Д. А. Державна книга племінних коней української верхової породи. Т. VI / Білоус О. В. – К.: Арістей, 2008. – 872 с.

3. Перспективний план селекційно-племінної роботи кінного заводу Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Агро» Чортківського району Тернопільської області на 2006-2015 року / [Скалюк І. М., Власюк М. С., Жежер М. І. та ін.]. – Тернопіль, 2006. – 104 с.

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ УСЛОВНЫХ ДОЛЕЙ КРОВНОСТИ ИСХОДНЫХ ПОРОД В МАТОЧНОМ СОСТАВЕ УКРАИНСКОЙ ВЕРХОВОЙ ПОРОДЫ ПЛЕМРЕПРОДУКТОРА «МУСТАНГ И К°»

Рущинская Т. М., Тернопольская государственная сельскохозяйственная опытная станция Института кормов и сельского хозяйства Подолья НААН

В статье изложены результаты изучения влияния исходных пород на формирование массива племенных лошадей украинской верховой породы в племенном репродукторе ООО «Мустанг и К°» Бучацкого района Тернопольской области. Установлено, что основными генеалогическими комплексами данного поголовье является тракено-англо-ганноверо-угоро-арабский, ганноверо-тракенено-англо-венгерский и в меньшей степени - англо-тракено-ганноверо-венгерский.

Ключевые слова: украинская верховая порода, Тернопольская область, маточный состав, кровность, генеалогические комплексы, племенной репродуктор ООО «Мустанг и Ко».

THE ALLOCATION OF CONDITIONAL SHARES IN THE BLOOD SOURCE ROCKS IN THE PART OF THE UKRAINIAN RIDING BREED BREED-REPRODUCER «MUSTANG AND CO»

Rushchynskaia T. M., Ternopil state agricultural experimental station Institute of food and agriculture Podillya NAAN

The article presents the results of studying the influence of the initial rocks on the formation of an array of breeding horses of the Ukrainian riding breed in LLC «Mustang and To» Ternopil region. It is established, that the basic genealogical complexes of the population is traken×thoroughbred×hannover×hungarian×arabic, hannover×traken×thoroughbred×hungarian and, to a lesser degree - thoroughbred×traken×hannover×hungarian.

Key words: Ukrainian horse breed, Ternopil region, the uterine composition, the proportion of blood, genealogical complexes, tribal speaker LLC «Mustang and Co».

УДК 636.127.1.082

ОЦІНКА СЕЛЕКЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПРИ УДОСКОНАЛЕННІ КОНЕЙ РОСІЙСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДИ

Рецензенти: док-р с.-г. наук Шабля В. П.; канд. с.-г. Россоха В. І.

О. О. Корнієнко[*]

Інститут тваринництва НААН

Проаналізовано показники основних промірів молодняку російської рисистої породи та кількість коней класів жвавості 2.10 та 2.05 хв.сек з різним значенням коефіцієнту інбридингу. Встановлено, що більшу кількість коней класу жвавості 2.10 та 2.05 хв.сек. отримано серед коней із коефіцієнтом інбридингу не вище 3,71 %. Визначено предків, тіснота та вид інбридингу (простий, множинний), застосування яких забезпечує підвищення роботоздатності нащадків. Встановлено, що найбільше зниження показників основних промірів спостерігалося у молодняку російської рисистої породи з коефіцієнтом інбридингу вище 5,1 %.

Ключові слова**: коефіцієнт інбридингу, жвавість, проміри, російська рисиста порода, простий інбридинг, комплексний інбридинг, видатні предки.**

На сучасному етапі вдосконалення коней російської рисистої породи метод схрещування займає від 20 до 25 %, решта припадає на чистопородне розведення коней різної кровності ” у собі ”, яке ведеться за лініями із використанням інбридингу у різних ступенях. Користь використання інбридингу з метою накопичення бажаних ознак у потомстві підтверджували

[*] *Науковий керівник канд. с.-г. наук І. В. Ткачова*